

1 ŚWIAT Z GÓRY

Zwiedzaj lasy północno-zachodniej Polski tropem punktów widokowych. **Wieża Baterii Goeben** pod Świnoujściem wygląda trochę kosmicznie – dawniej była to budowla wojskowa, a dziś można z niej oglądać okolice. Jednym z ciekawszych miejsc widokowych jest taras w kształcie pierścienia w **Nadleśnictwie Gryfino**, koło miejscowości Widuchowa na Słowińskiej Górze. Na południu regionu odwiedź tradycyjną drewnianą wieżę w **Leśnictwie Nowiny** albo nieco wyższą w **Zespole Przyrodniczo-Krajobrazowym „Porzece”** w **Nadleśnictwie Dębno** – weź lornetkę i spróbuj wypatrywać z nich ptaków. Szukając pięknych widoków, zawsze możesz też wdrapać się na latarnie morskie, których na zachodnim wybrzeżu jest kilka.

2 NA WYSPACH PAPROCI

Lubisz niezwykle wyprawy i przygody? Może chcesz wyjechać na dalekie wyspy? W Polsce też je mamy! Nazywają się Wolin i Uznam. Na leśnych ścieżkach **Nadleśnictwa Międzyzdroje**: **Krasiborskie Paprocie**, **Zatorek** czy **Lubniewo** możesz wypatrywać wielkich i rzadkich paproci, takich jak pióropusznik strusi czy długosz królewski. Motywów królewskich jest tu zresztą więcej, bo można też spotkać władcę polskich przestworzy – bielika, a w **Pokazowej Zagrodzie** króla prastarej puszczy – żubra. W **Wolińskim Parku Narodowym** wybierz się na ścieżkę plażą i wypatruj foki szarej. A we wczesnośredniowiecznym skansenie zabaw się w Słowian lub wikingów – najlepiej przy okazji tutejszego sierpniowego festiwalu.

3 W SZCZECIŃSKICH PUSZCZACH

W **Puszczy Bukowej** za sprawą drzew, wijących się strumieni i malowniczych wąwozów można się poczuć trochę jak w Bieszczadach. Wiosną runo mieni się tu kolorami kwiatów, takich jak żółty ziarnopłon wiosenny, biały zawilec gajowy czy fioletowa cebulica dwulistna. Do **Puszczy Wkrzańskiej** da się dojść prosto z Urzędu Miasta Szczecin – przez Jasne Błonia, Park Kasprowicz a i Las Arkoński. Wybierz się tu na spacer lub przejażdżkę **Doliną Siedmiu Młynów** albo odwiedź laboratoria, wystawy i warsztaty **Transgranicznego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Zalesiu**. Z kolei **Puszcza Goleniowska**, prócz atrakcji wymienionych w punkcie 9, to świetne miejsce na grzybobranie. Lasy trzech puszczy wchodzą w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „**Puszcze Szczecińskie**” i są otoczone szczególną opieką przez leśników.

Zadanie: Policz grzyby ukryte na NIEMAPIE i wpisz tu ich liczbę.....

4 ZIELONA KOLEKCJA

Tak jak dzieci zbierają pokemony, tak przyrodnicy mogą kolekcjonować drzewa i krzewy. Jak to robią? Służą do tego arboretum, czyli zbiór drzew i krzewów, taki jak w **Ogrodzie Dendrologicznym w Glinnej**. Rosną w nim gatunki z dalekich krain, na przykład pochodzące z Ameryki Płn. olbrzymie drzewo o rudobrazowej korze: mamutowiec. Krajobraz zmienia się tu jak w kalejdoskopie wraz z porami roku. Późną wiosną szukaj dawiidii chińskiej zwanej drzewem chusteczkowym, bo jej kwiaty przypominają zwisające z gałęzi białe chusteczki. Jesienią czerwienięją lub żółcieją tutejsze klony i owocują kasztany jadalne. Spróbuj też odnaleźć przypominające niebieskie parówki owoce palecznika chińskiego.

5 LEŚNE WYGIBASY

Czy drzewa tańczą? Często kołyszą się w rytm wiatru, ale w **Nadleśnictwie Gryfino** można też spotkać sosny, które wyglądają, jakby ich pnie zastępyły w tanecznych wygibasach do jakiejś wesołej melodii. Odwiedź pomnik przyrody **Krzywy Las** i przekonaj się o tym na własne oczy. Około 100 sosen wygiętych fantazyjnie w jednakowym kierunku robi przedziwne wrażenie! Jak do tego doszło, pozostaje do dziś tajemnicą, ale najpewniej mieli na to wpływ ludzie, którzy jakieś 80 lat temu zdeformowali młode drzewka, by rosły w ten sposób. Jak myślisz, co chcieli zbudować z tak zaokrąglonych desek?

Zadanie: Stojąc wśród wygiętych sosen, wyobraź sobie, że Twoje stopy wypuszczają korzenie, i zatańcz jak sosny, nie odrywając nóg od ziemi.

6 Z RODZINKĄ NA ROWERZE

Las i rower to dobrana para. Lokalni leśnicy polecają kilka tras rowerowych, które pozwalają zanurzyć się wśród drzew. W **Nadleśnictwie Skwierzyna** ruszaj na wyprawę **Szlakiem Bobra** i wypatruj śladów tego uroczego wodnego inżyniera. Na ścieżce **Śladami Radusza** w **Nadleśnictwie Międzychód** zabaw się w rowerowego detektywa na tropie niewidzialnej wsi, którą pochłonął las. W nawigacji po puszczech Noteckiej i Gorzowskiej pomogą Ci specjalne aplikacje na telefon z funkcją GPS offline. W regionie nie brakuje też większych tras – takich jak szlak **R-10 Baltic Velo** wzdłuż Bałtyku, **R66** dookoła Zalewu Szczecińskiego czy **Blue Velo** wzdłuż Odry.

Zadanie: Wymyśl rodzinną piosenkę na leśne wyprawy rowerowe!

7 NA WRZOSOWISKU

Na początku września wybierz się na fioletowe jak w bajce wzgórza **Wrzosowisk Cedynskich**. Nie zapomnij aparatu, bo widoki o tej porze roku są tu malownicze. Spacerować można po specjalnych podestach i wytyczonej ścieżce. Wśród kwiatów wypatruj zapylaczy: pszczoł i motyli, a pod nimi białych, chrząszczyżących porostów – chrobotków alpejskich. W okolicy warto też wdrapać się na **Górę Czeibora**, z pomnikiem orla i mozaiką ustawionymi na pamiątkę wielkiej bitwy sprzed ponad 1000 lat. Jeszcze jedna krótka wycieczka – do **Osinowa Dolnego** – i znajdziesz się na najdalej na zachód położonym koniuszku Polski.

8 PO TORACH PRZES LAS

Nadmorska Kolej Wąskotorowa to okazja do obcowania z lasem w nietypowy sposób. Na trasie Gryfice–Pogorzelica nie tylko dotrzesz do świetnych zabytków, jak np. latarnia morska w Niechorzu, ale też przebędziesz stuletni las mieszany w niespiesznym kolejkowym tempie. Ciekawe, jakie zdjęcia przywieziesz ze sobą z takiej wyprawy i co uda Ci się wypatrzeć po drodze. Jeśli jesteś mikolem (skrót od miłośnika kolei), odwiedź przy okazji **Wystawę Zachodniopomorskich Kolei Dojazdowych w Gryfiach**. Na nocleg zaprasza leśny ośrodek „Bażyna” w Pogożelicy na terenie **Nadleśnictwa Gryfice**. A żeby poczuć się prawie jak pociąg, wybierz się w zupełnie inne okolice – na trasę pieszo-rowerową po dawnym kolejowym **moście Siekierki – Neurüd-nitz**. To wyjątkowo wdzięczny sposób na przebycie Odry!

9 KOŃ JAKI JEST, KAŻDY WIDZI

Zwłaszcza gdy odwiedzi **Zagrodę Konika Polskiego w Kliniskach**. Mieszkają tu łagodne i mądre konie tej starej rasy, które można oglądać ze specjalnej platformy. Łatwo je poznać po masywnej budowie i szarej sierści z ciemniejszą grzywą i pręgą na grzbiecie – takie umaszczenie konia fachowo nazywa się myszate. Wybierz się później na spacer ścieżką przyrodniczą **Uroki Doliny Iny** z niedalekiej miejscowości Zabród i wdrap się na wieżę z widokiem na rzekę. W **Nadleśnictwie Kliniska** możesz odwiedzić **Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej** z wystawą o mieszkańcach lasu. Przy budynku jest plac zabaw i figurki wielkich grzybów, które pomogą Ci nauczyć się rozpoznawać różne gatunki. Przywitał się z rosnącą tu olbrzymią i starą **lipą Anną**.

10 Z NURTEM RZEKI

Chcesz naładować baterie w ruchu i w kontakcie z naturą? Wskakuj na kajak! Lasy północno-zachodniej Polski przecina wiele malowniczych rzek. Prócz Odry czy Warty to też Korytnica, Rega, Ilanka, Obrza, Ilna czy Mierzęcka Struga, które wiją się przez różne nadleśnictwa. Sprawdź, do której z nich jest Ci najbliżej! Z jakąka najłatwiej zobaczyć niesamowite wodne ptaki – możesz ich wypatrywać wszędzie, np. kajakując po Międzyodrzu. A dla lubiących urozmaicenia polecamy **Szlak 44 Wyp** po malowniczych rozlewiskach Starej Świny z widokiem na wyjątkową przyrodę polskich wysp (start z mariny w Karsiborze) albo rzekę **Drawę**, by poczuć się jak na górskim spływie.

11 W BARLINECKIEJ PUSZCZY

Puszcza Barlinecka to kraina wód i lasów. Wśród drzew wypatruj sosen, dębów i buków. Możesz je odróżnić nie tylko po liściach, ale też po korze. Wysoko w górze zobaczysz dzięcioły, a w pobliżu jezior i rzek rzadkie wodne ptaki: bieliki, zimorodki czy bociany czarne. Wybierz się na spacer **Szlakiem Dębów** w **Nadleśnictwie Barlinek** i odszukaj tablicę „**Leśny budzik**” o odgłosach ptaków. Polecamy też **Szlak Przygody nad Jeziorem Barlineckim** – uwaga na figurki zamieszkujących puszcę zwierząt w naturalnych rozmiarach! Na jeziorze są aż cztery bezludne wyspy: Nardziei, Zielona, Łabędzia i Sowią. Jak myślisz, kto na nich mieszka?

12 NA TROPIE PTAKÓW

Najlepszym przyjacielem obserwatora ptaków jest lornetka. Korzystaj z wież widokowych i specjalnych czatowni, czyli drewnianych budek z otworami – możesz je wypróbować np. nad jeziorem Suche w **Nadleśnictwie Barlinek** i przy ścieżce edukacyjnej w **Nadleśnictwie Bogdaniec**. Lokalni miłośnicy ptaków lubią podglądać je w **Kopieach nad Odrą** – zimują tu na przykład łabędzie krzykliwe. Bielika wypatruj na czubkach drzew i nad zbiornikami wody. Koniecznie odwiedź też **rezerwat przyrody „Świdwie”**. Dodatkowo polecamy wyprawę do **Słońska**, by wyrobić paszport Rzeczypospolitej Ptasiej do zbierania pączek w **Parku Narodowym „Ujście Warty”**.

13 NOC W LESIE

Nocowanka w lesie brzmi jak fantastyczna czy trochę straszna przygoda? Przekonaj się, jak to jest zasnąć i obudzić się w leśnej głuszy! Nocny biwak możesz zorganizować w każdym nadleśnictwie w ramach **programu bushcraftu Lasów Państwowych „Zanocuj w lesie”**. Wszystkie potrzebne informacje znajdziesz w zakładce „Turystyka” na stronie **RDLP w Szczecinie**. My polecamy zwłaszcza obszar do uprawiania bushcraftu i survivalu „**Leszczyny**” w **Puszczy Noteckiej** na terenie **Nadleśnictwa Międzychód**. Jeśli najpierw potrzebujesz się sprawdzić w odrobinę mniej dzikich okolicznościach, odwiedź przyjazne rodzinom pole biwakowe Grotów 5.

14 NAD JEZIOREM

Tutejsze lasy skrywają całe mnóstwo jezior. Szczecinianie szczególnie upodobałi sobie jeziora **Głębokie** czy **Szmaragdowe**, Gorzowianie lubią wyskoczyć nad jezioro **Nierzym**, **Lubie** czy **Kłodawa**. Jednak wybór jest tak duży, że każdy znajdzie tu coś dla siebie. My polecamy dalszą wyprawę na południe. O Pojezierzu Lubuskim ze względu na liczbę jezior mówi się często „**Lubuskie Mazury**”. By je poznać, idź na spacer przez **Uroczysko Lubniewsko**. To zatopione w dzikiej naturze, wśród zalesionych wąwozów, urokliwe jezioro o zielonej barwie. Na jego południowym koniuszku odszukaj malowniczy drewniany domek na wodzie. Na północnym krańcu obejrzyj kanał łączący jezioro Lubniewsko z jeziorem Lubiąż – drzewa rosną tu niemal w wodzie, co przypomina trochę bagienne krajobrazy amerykańskiej Luizjany. Na kąpiel polecamy dziką plażę w okolicy Rybakówka.

ILUSTROWANY ATLAS GRZYBÓW

SZUKANIE GRZYBÓW TO ŚWIETNA ZABAWA! W LASACH PÓŁNOCNO-ZACHODNIEJ POLSKI ROŚNIE ICH MNÓSTWO. CO ROKU W PUSZCZY NOTECKIEJ OBCHODZONE JEST ŚWIĘTO PODGRZYBKÓW. NADLEŚNICTWO KLINISKA ORGANIZUJE WIELKIE GRZYBOBRANIE NA NAJLICZNIEJSZE ZBIORY, A NADLEŚNICTWO RESKO - KONKURS DLA GRZYBIARZY NA NAJWIĘKSZY OKAZ „ZNAJÓZ OLBRZYMA”. POZNAJ GRZYBY JADALNE, A MOŻE KIEDYS TO TY WYERASZ!

MLECZAJ RYDZ

TEGO PYSZNEGO RUDZIELCĄ ROZPOZNASZ PO TYM, ŻE PO USZKODZENIU WYDZIEBA POMARAŃCZOWE MLECZKO JAK SÓK Z MARCHEWKI, KTÓRE PO KONTAKCIE Z POWIETRZEM ZIELENIEJE!

KOŹLARZ BABKA

KOZAK LUBI BRZOZY, MA GRUBIUTKI, AKSAMITNY KAPELUSZ Z BIAŁYM SPODEM, TYLKO TRZONKA LEPIEJ NIE JEŚĆ.

PODGRZYBEK BRUNATNY

MA SMAKOWITY ZAPACH, TWARDE TRZONEK, A KAPELUSZ BRĄZOWY I GŁADKI JAK KASZTANEK.

BOROWIK SZLACHETNY

TEN KRÓL GRZYBÓW KOLEGUJE SIĘ Z DĘBAMI, WIĘC TO POD NIMI GO WYPATRUJ!

CZUBAJKA KANIA

MŁODA WYGLĄDA JAK KULISTA GRZECHOTKA, A Z CZASEM ROZKŁADA SIĘ JAK PARASOL! OD MUCHOMORA SROMOTNIKOWEGO ODRÓŻNIA JĄ KILKA ELEMENTÓW - M. IN. PIERSIEŃ NA TRZONKU KANI JEST RUCHOMY.

POZNAJ LOKALNE ZWIERZĘTA

OTO ZWIERZĘTA, KTÓRE ŻYJĄ W TUTEJSZYCH PUSZCZACH I LEŚNYCH ZAGRODACH. POŁĄCZ RYSUNKI Z CIEKAWOSTKAMI I ZAZNACZ TE ZWIERZĘTA, KTÓRE UDAŁO CI SIĘ ZOBACZYĆ.

JEM 50 KG ROŚLIN DZIENNIE I MAM POCZWÓRNY ŻOŁĄDEK

JESTEM PRAWIE CAŁY BRĄZOWY I LUBIĘ DZIAKAĆ Z ZASKOCZENIA

NIE UŻYWAM PĘOZELKÓW DO MALOWANIA, TYLKO DO NASŁUCHIWANIA

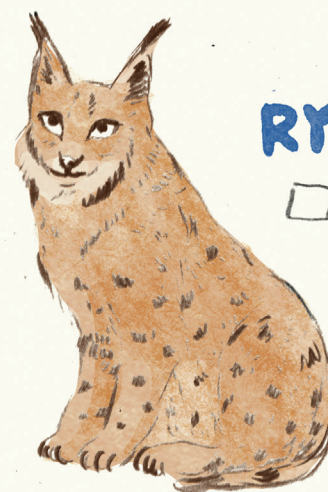
EJ, TO NIE POROŻE, TYLKO ŻUWACZKI!

MOIM PRZODKIEM JEST TARPAN, A MOJA RODZINA TO TABUN

JEŁONEK ROGACZ

RYŚ

BIELIK

ŻUBR

KONIK POLSKI

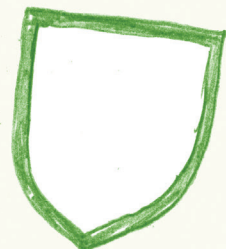

WOJNE WYZWANIE

POPLĄTANE RZĘKI, NIEZLICZONE JEZIORA I W DODATKU BLISKOŚĆ MORZA - NASZE LASY TO KRÓLESTWO NIE TYLKO DRZEW, ALE TEŻ WODY! NA WYCIECZKACH Z NIEMAPĄ SPRÓBUJ WYKONAĆ PONIŻSZE ZADANIA I W NAGRODĘ NARYSUJ SOBIE ODZNAKĘ LEŚNEGO WOJNIKA.

SZUKAJ SKARBU!

WIEŻ ZE SOBĄ NAD WODĘ SIATKĘ I POSTARAJ SIĘ WYŁOWIĆ COŚ CIEKAWEGO. MOŻE BĘDĄ TO DROBNE ŻYJĄTKA ALBO OKRUSZKI BURSZTYNU? NARYSUJ TU SVOJE SKARBY. (JEŚLI WYŁOWISZ ŚMIECI, TO SUPER - MOŻESZ JE WYRZUCIĆ DO KOSZA I POGRATULOWAĆ SOBIE, ŻE SPRZĄTASZ ŚWIAT!)

WYPATRUJ KAMIENI!

ZBUDUJ JAK NAJWYŻSZĄ WIEŻĘ Z KAMIENI ZNALEZIONYCH NAD WODĄ. Z MNIJSZYCH OKAZÓW UŁOŻ OBOK NAPIS Z JEJ NAZWĄ. NAJPIĘKNIJSZY ZNALEZIONY TEGO DNIA KAMIEŃ ZABIERZ DO DOMU.

IDŹ BRZEGIEM!

JEZIORA I RZĘKI MAJĄ SVOJE TAJEMNICE, DLATEGO GĘSTO ZARASTAJĄ BRZEGI, BY JE CHRONIĆ. CIEKAWIE, ILE NAJDŁUŻEJ UDA CI SIĘ PRZEJŚĆ SAMYM BRZEGIEM, ZANIM ZATRZYMA CIĘ JAKĄS PRZESZKODA.

SKORZYSTAJ Z DESZCZU!

IDŹ DO LASU TUŻ PO DESZCZU I ZAPAMIĘTAJ JEGO ZAPACH. POSZUKAJ ŚLADÓW ZWIERZĄT ODEJŚNIĘTYCH W BŁOCIE. NIE ZAPOMNIJ POSKAKAĆ PO KAŁUŻACH.

POGADAJ Z PTAKAMI!

NAUCZ SIĘ ODGŁOSÓW KILKU WODNYCH PTAKÓW I NASŁUCHUJ ICH, BĘDĄC NAD WODĄ. NAGRAŃIA ZNAJÓZIESZ, WPISUJĄC „LEŚNY BUDZIK” NA KANAŁE YOUTUBE ECHA LEŚNE.

LASY PÓŁNOCNO-ZACHODNIEJ POLSKI

Odwiedź królestwo bielika! Przyroda północno-zachodniej Polski pełna jest malowniczych zakątków - to grzybnie lasy i bory, wrzosowiska, jeziora, wijące się rzeki (w tym dolina Odry), wyspy i nadmorskie krajobrazy. Leśnicy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie przygotowali ścieżki i drewnianą infrastrukturę, np. wieże, chatownie czy pomosty urozmaiające leśne wyprawy. Propozycje wycieczek zawarte w NIEMAPIE wybraliśmy z terenów 35 nadleśnictw RDLP w Szczecinie - od Morza Bałtyckiego aż po Słubice i Nowy Tomyśl. Te okolice to raj dla ptaków wodnych, ale żyją tu też żubry, jelenie, rysie i wilki. Weź NIEMAPĘ i chodź na spacer do lasu!

NIEMAPA to seria nietypowych przewodników dla wszystkich, którzy chcą wspólnie z dziećmi odkrywać otaczający ich świat. Za pomocą zabawnych ilustracji i gotowych propozycji wycieczek przedstawiamy ciekawe miejsca, przyrodę i kulturę. Serię tworzy zespół Mamy Projekt, a ilustracje wykonała Patrycja Bliu-Stodulska. Wszystkie NIEMAPY można pobrać z www.niemapa.pl.

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie

mamyProjekt